

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 2

לע"נ גבריאל בן לאה ז"ל • נלב"ע י"ד ניסן תשס"ג

is Dedicated in loving memory of
Gabriel (Cabra) Bildirici

*by his wife Nina Bildirici
and his children & grandchildren*

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאיך בו הארה מתוספת הנפש משבת שבערה

יא במיתאי כל ישראל לאתחזקה קדם יי אלהיך באתרא די יתרעי תקרי ית אורייתא דא קדם כל ישראל ותשמענן: יב כגוש ית עמא גבריא ונשיא וטפלא וגוירך די בקרויך בדיל דישמעון ובדיל דילפון וידחלון מקדם יי אלהכון ויטרון למעבד ית כל פתגמי אורייתא דא: יג ובגיהון די לא ידעון ישמעון וילפון למדחל ית יי אלהכון כל יומיא די אתון קימין על ארעא די אתון עברין ית ירדנא תמן למירתה: יד ואמר יי למשה הא קריבו יומיך

יא בבוא כל ישראל לראות את פני ידוה אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם: יב הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ידוה אלהיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת: יג ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ידוה אלהיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה: פ חמישי ששי במחורבין יד ויאמר ידוה אל משה

(11) When all of Israel comes to appear before the Lord your God, in the place which He will choose — you must read [out] this Torah in front of all Isarel, [so that] they will hear [it]. (12) Assemble the people together: The men, women, children and converts who are within your gates, in order that they will listen, and in order that they will learn and fear the Lord your God, and they will observe to do all the words of this Torah. (13) And their children, who did not know, will listen, and learn to fear the Lord your God all the days that you live on the land, to which you are crossing over the Jordan, to possess. (14) And the

RASHI

רש"י

(11) **You must read [out] this Torah** — *The king [of Israel] would [be the one to] read, from the beginning of (Deuteronomy 1:1), "These are the words ...," as we find in Tractate Sotah (41a). [Thus, in contrast to verse 9, the expression "this Torah" refers to just the book of Deuteronomy here (see Rashi on verse 9).] [And when reading out the book of Deuteronomy to the people at that appointed time, the king would stand] upon a wooden platform that was erected in the Courtyard [of the Holy Temple].* (12) **The men** — *[were to be there, in order] to learn [the words the Torah being read out];* **Women** — *[were to be present, in order] to listen [to those words];* **Children** —

(יא) תקרא את התורה הזאת. המלך היה קורא מתחלת אלה הדברים כדאיתא במס' סוטה על בימה של עץ שהיו עושין בעזרה: (יב) האנשים. ללמוד: והנשים. לשמוע: והטף. למה באו לתת

לְמַמַּת קָרָא יְתֵּי הַיּוֹשֻׁעַ
וְאֶתְעַתְדוֹ בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא
וְאֶפְקְדָנָהּ וְאֶזְל מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ
וְאֶתְעַתְדוֹ בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא:
טו וְאֶתְגַּלִּי יְיָ בְּמִשְׁכַּנָּא
בְּעִמּוּדָא דְעִנָּא וְקָם עִמּוּדָא
דְעִנָּא עַל תְּרַע מִשְׁכַּנָּא:

הֲנֵן קָרְבוֹ יָמָיִךְ לְמוֹת קָרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
וְהִתִּיצְבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶצְוֵנוּ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה
וַיְהוֹשֻׁעַ וַיִּתִּיצְבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד: טו וַיֵּרָא
יְדוּהָ בְּעִמּוּד עֵנָן וַיַּעֲמֵד עִמּוּד הָעֵנָן
עַל־פֶּתַח הָאֹהֶל:

Lord said to Moshe: Behold, your days are approaching [for you] to die. Call Yehoshua and stand in the Tent of Appointment, and I shall inspire him. So Moshe and Yehoshua went, and stood in the Tent of Appointment. (15) And the Lord appeared in the Tent, in a pillar of cloud. The pillar of cloud stood at the entrance to the Tent.

RASHI

רש"י

Why did they come? So that a reward would be given to those who bring them along

שָׂכָר לְמַבִּיאֵיהֶם: (יד) וְאֶצְוֵנוּ. וְאֶזְוֵנוּ:

(Chagiggah 3a). (14) וְאֶצְוֵנוּ — [literally, "and I shall command him." Here, though,] the meaning is: "And I shall urge him on."

PROPHETS Isaiah 55

נביאים ישעיהו פרק נה

וּתְבַעוּ דַחֲלֵתָא דִּי עַד דְּאִתּוּן
חַיִּין בְּעוּ מִן קְדַמוּהֵי עַד דְּאִתּוּן
קִימִין: ז וְשִׁבִיק רְשִׁיעָה אֲרֻחָה
דְּרִשְׁעָא וּגְבַר אַנְיָס עֲשִׂתוּגוּהֵי
וַיִּתּוּב לְפּוֹלְחָנָא דִּי וַיִּרְחִים
עֲלוּהֵי וְלִדְחֵלְתָא דְאַלְהֵנָא אַרִי
מִסְגֵי לְסַלְחָא: ח אַרִי לָא
מַחְשַׁבְתֵי מַחְשַׁבְתְּכוֹן וְלָא אֲרֻחְתְּכוֹן תִּקְנֵן כְּאֲרֻחַת טוֹבֵי אָמַר יְיָ: ט אַרִי כְּמָא דְרַמִּין שְׂמִיָּא מִן אַרְעָא

וּדְרִשׁוּ יְדוּהָ בְּהַמְצֵאוֹ קָרָא הוּא בְּהִיּוֹתוֹ קְרוֹב: ז יַעֲזֹב
רִשְׁעֵי דְרַכּוֹ וְאִישׁ אֶוֹן מַחְשַׁבְתֵּי וַיֵּשֶׁב אֶל־יְדוּהָ
וַיִּרְחַמְהוּ וְאֶל־אֱלֹהֵינוּ כִּי־יִרְבֶּה לְסֻלּוֹחַ: ח כִּי לָא
מַחְשַׁבְתֵי מַחְשַׁבְתֵיכֶם וְלָא דְרִכִּיכֶם דְרִכֵי נְאֻם
יְדוּהָ: ט כִּי־גִבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גִּבְהוּ דְרִכֵי
מַחְשַׁבְתֵי מַחְשַׁבְתְּכוֹן וְלָא אֲרֻחְתְּכוֹן תִּקְנֵן כְּאֲרֻחַת טוֹבֵי אָמַר יְיָ: ט אַרִי כְּמָא דְרַמִּין שְׂמִיָּא מִן אַרְעָא

(6) Seek the Lord when He is found, call Him when He is near. (7) The wicked shall forsake his way, and the man of iniquity his thoughts, and he shall return to the Lord, Who shall have mercy on him, and to our God, for He will freely pardon. (8) "For My thoughts are not your thoughts, neither are your ways My ways," says the Lord. (9) "As the heavens are higher than the earth, so are My

RASHI

רש"י

(6) **When He is found** — *before the verdict is delivered, when He still says to you, "Seek Me."* (9) **As the heavens are higher** — *[My*

(ו) בְּהַמְצֵאוֹ. קָדָם גִּזְרֵי הַדִּין בְּעוֹד שְׂאֵמַר לְהֶם
דְּרִשׁוּנִי: (ט) כִּי גִבְהוּ שָׁמַיִם וְגו'. אֲתֵם נוֹתְנִים לֵב

כִּן תִּקְנֶן מִמַּחֲשַׁבְתֵּיכֶם: י אֲרִי
כִּמָּא דְנַחֲתִית מִטְרָא וְתִלְגָּא מִן
שְׁמַיָּא וְלִתְמֵן לֹא אֶפְשָׁר לֵיהּ
דִּיתוּב אֱלֹהִין מְרוּי ית אַרְעָא
וּמְרַבֵּי לֵיהּ וּמוֹעִילָה וְיִהִיב בַּר
זְרַעָה כְּמַסַּת לְזֶרַע וְלִחְמָא

מִדְרַכֵּיכֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּי מִמַּחֲשַׁבְתֵּיכֶם: י כִּי כֹאֲשֶׁר יֵרֵד
הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשִׁמָּה לֹא יֵשׁוּב כִּי
אִם־הִרְוָה אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִינָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע
לְזֶרַע וְלֶחֶם לְאֹכֵל:

כְּמַסַּת לְמִיכָל:

ways higher than your ways and My thoughts [high]
just as the rain and the snow fall from the heaven
unless it has satiated the earth and caused it to give
and has given seed to the sower and

RASHI

*ways and thoughts are superior to yours:] you
are intent upon rebelling against Me, while I
am intent to benefit you. (10) And it does not*

return there — *empty, but does good forever. הַרְוָה means satiated.*

רש"י

לְמַרְדּוֹ בִּי וְאֲנִי נוֹתֵן לֵב לְהִטִּיב אֶתְכֶם: (י) וְשִׁמָּה לֹא
יֵשׁוּב. רִיקָם אֲךָ יִיטִיב לְעוֹלָם: הַרְוָה. הַשְׁבִּיעַ:

Writings Psalms 77

כתובים תהלים פרק עז

ו מְנִיתִי יוֹמִין טְבִין דְּמֵן
לְקַדְמִין שְׁנֵיָא טְבִיָּא דְּמֵן
עֲלֵמִין: ז אֲדַכֵּר תּוֹשִׁבְחָתִי
בְּלִילֵיָא עִם הַרְהוּרֵי לְבָבִי
אֲמַלֵּל וְיִבְלַשׁ נִסֵּיָא מִנְדַע
דְּרוּחִי: ח הָאֶפְשָׁר דִּי לְעֲלֵמִין
שְׁלִים פִּתְגָם דְּבִישׁ עַל כָּל דְּרַ

ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכֵּרָה
נְגִינָתִי בְּלִילָה עִם־לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
ח הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח וְאֲדַנִּי וְלֹא־יִסִּיף לְרַצוֹת עוֹד:
ט הָאֶפֶס לִנְצַח חֲסִדוֹ גָּמַר אֲמַר לְדָר וּדְרִי: י הַשְׁכַּח
רִחֵק יְיָ וְלֹא יוֹסִיף לְאַתְרַעֵיָא תוּבֵב: ט הָאֶפְשָׁר דִּי פִּסְק לְעֲלֵמִין טוּבִיָּה

(6) I have pondered the days of old, the years of ancient times. (7) In the night I will call to remembrance my song; I will commune with my own heart, and my spirit will search. (8) Will the Lord cast off forever? And will He be favorable no more? (9) Has His kindness ended forever? Has His promise come to an end

RASHI

(6) **I have pondered the days of old** — *the kindness You did with our forefathers. (7) In the night* — *In the time of the exile I recall the melodies I would play in former times, in the Temple. And will search* — *This is an expression of spiritual searching; searching what was the attribute of the Holy One, blessed be*

רש"י

(א) חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם. הַחֲסִדִים שְׁעֲשִׂיתָ עִם אֲבוֹתַיִנוּ: (ב) בְּלִילָה. בִּימֵי הַגְּלוּת אֲנִי זוֹכֵר נְגִינוֹתַי שְׁהִייתִי מִנְגֵן בִּימֵי קֶדֶם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ: וַיִּחַפֵּשׂ. לְשׁוֹן חֲפוּשׁ רוּחִי מִחַפֵּשׁ מָה הָיָה מִדְּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

חַנוּת אֵל אִם-קָפַץ בְּאַף רַחֲמֵי סֵלָה:

וְדָר: יִהְיֶה אֲפֹשֶׁר דָּאֲתַנְשִׁי לְחֵיסָא
אַלְהָא אִין סְלִיק בְּרוּגְזֵי מִן

לְמַכְמַר רַחֲמוֹי לְעֵלְמִין:

forever? (10) Has God forgotten to be gracious? Has he in anger shut up His compassions? Selah.

RASHI

He. (10) Forgotten חנות — means, to be gracious. Has He shut up — Has He shut up His mercy forever, because of His anger?

רש"י

הוא: (ה) השָׁכַח חַנוּת. לְהֵיזוֹת חוֹנֵן: אִם קָפַץ. אִם סָגַר הַרְחָמִים לְעוֹלָם בְּשִׁבִיל הָאַף:

Mishnah Nedarim, chapter 1

משנה נדרים פרק א

(1) All the substitutes for [the formulas of] vows [i.e., instead of saying “I vow, that this food, or, that Ruvein, be **prohibited** to me,” he substitutes another formula for the prohibition, e.g., I am **debarred** from this food or from Ruvein, all such substitutes recognized as such,

א כָּל כְּנוּיֵי נְדָרִים כְּנְדָרִים, וְחֲרָמִים כְּחֲרָמִים, וְשִׁבּוּעוֹת כְּשִׁבּוּעוֹת, וְנִזְיֹרוֹת כְּנִזְיֹרוֹת. הָאוֹמֵר לְחֵבְרוֹ, מְדַרְגֵי מִמֶּךָ, מְפָרְשֵׁי מִמֶּךָ, מְרַחֲקֵי מִמֶּךָ, שְׂאִינִי אוֹכֵל לָךְ, שְׂאִינִי טוֹעֵם לָךְ, אֲסוּר. מְנַדֶּה אֲנִי לָךְ, רַבִּי עֲקִיבָא הִיָּה חוֹכֵךְ בְּזֶה לְהַחְמִיר כְּנְדָרֵי רְשָׁעִים, נְדָר

by the Mishnah] have the validity of vows. Those [substitutes] for *charamim* [— a vow dedicating something to the Temple or priest] are like *charamim*, those for oaths are like oaths, and those for the Nazirite vow are like the Nazirite vow. If a person says to his fellow, “I am **debarred** from you by a vow [that I will eat nothing ...,] or [“I am **separated** from you, [that I will eat nothing ...,] or [“I am **removed** from you, that I will eat nothing of yours or that I will not taste anything of yours,” he is prohibited [from doing so]. If he says, “I am **banned** to you,” Rabbi Akiva was inclined to rule stringently in this case [i.e., that the vow is binding. If a person says,] “As the vows of the wicked [if I eat this bread,” and he then ate from it; the term wicked meaning

רבנו עובדיה מברטנורא

א כל כנויי נדרים כנדרים. בגמרא מוקמינן דרישא דמתניתין חסורי מחסרא והכי קתני, כל ידות נדרים כנדרים, כל כנויי נדרים כנדרים. אלו הן ידות נדרים האומר לחבירו מודר אני ממך או מפרש אני ממך וכו'. אלו הן כנויי נדרים קונס וכו'. ידות נדרים, כמו בית יד של כלי שאוחזין אותו בו, כך ידות נדרים שבהם הנדרים נאחזים. כנויי נדרים, כמו המכנה שם לחבירו [בבא מציעא נ"ח:]. שאינו עיקרו של שם: מודר אני ממך. אם אמר אחד מלשונות, הללו מודר אני ממך שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך, או מרוחק אני ממך שאיני אוכל לך ואיני טועם לך, הוא ידות נדרים ואסור לאכול ולטעום עמו. אבל אם אמר לו מודר אני ממך בלבד, אין במשמעות דבריו אלא שלא ידבר עמו. ומפורש אני ממך בלבד, משמע שלא ישא ויתן עמו. ומרוחק אני ממך בלבד, משמע שלא ישב בארבע אמותיו. ואינו אסור לאכול עמו אא"כ פירש ואמר עם כל אחד מלשונות הללו, שאיני אוכל לך ושאיני טועם לך: רבי עקיבא היה חוכך וכו'. כלומר מחכך שפתיו זו בזו ולא רצה לאסור בפירושו, אבל היה נראה מדעתו שהיה אוסר: כנדרים רשעים נדר

here, all that the wicked do, he has made a valid vow; regarding three things; **a**) a Nazirite vow, **b**) a sacrifice, **c**) violated an oath. (i.e., by saying As the vows of the wicked, he has included three things in the term **wicked**: a Nazirite vow, since the Rabbis frowned upon anyone taking the Nazirite vows the person doing so, is considered a **wicked** person; a

sacrifice, since only the **wicked** vow sacrifices, [the righteous, bring נדרות, — non-obligatory donated freewill-offerings]; and he violated an oath not to eat the bread, since only the **wicked** take oaths, the righteous refrain from taking oaths). If he says,] “As the **vows** of the righteous [the righteous don't make vows],” his words have no effect. [But if he said,] “As their **freewill-offerings**, [if I eat this bread,” and then ate the bread] he has made a valid vow; regarding the Nazirite vow [since sometimes the righteous do take a Nazirite vow] and a sacrifice. (2) If a person says to his fellow, “*Konam*,” “*Konach*,” or “*Konas*,” these are valid substitutes for *korban* [— sacrifice, in the standard formula, “May this be to me as a *korban* (sacrifice)”. [If he said,] “*Cherek*,” “*Cherech*,” [or] “*Cheref*,” these are valid substitutes for “*cherem*.” [If he said,] “*nazik*,” “*naziach*,” [or] “*paziach*,” these are valid substitutes for “*nazirut*” [the Nazirite vow: “Behold, I will be a Nazir” if I eat this bread. If he said,] “*shevutah*,” “*shekukah*,” [or] “one who vows by *mota* [an abbreviation of *momata*, the Aramaic equivalent of *shevu'ah*-oath],” these are valid substitutes for *shevu'ah*. (3) If a person says [to his fellow], “May it not be [as] non-sacred produce that which I might eat of yours,” “May it not be kosher” [ritually fit for consumption] or “*dakhei*” [clean i.e., permitted], or “pure,” or [“It should be as] unclean,” [terms usually used for

רבנו עובדיה מברטנורא

בנזיר ובקרבתו ושבועה. אם אמר הרי עלי כנדרי רשעים שנדריהם נזיר וקרבתו שבועה אם אוכל כבר זו, ועבר ואכלה, חייב להיות נזיר שלשים יום ולהביא קרבן עולה וחייב מלקות כעובר על שבועת ביטוי, שהרי הזכיר בנדרו נזיר וקרבתו ושבועה. ומה שאמר כנדרי רשעים, לפי שהרשעים הם שנודרים ונשבעים, לא הכשרים, שהכשרים יראים שלא לעבור על כל תאחר ונזהרים שלא להוציא שבועה מפייהם ולפיכך כנדרי כשרים לא אמר כלום: **וכנדרותם נדר בנזיר ובקרבתו**. אם אמר כנדרות כשרים הריני נזיר והרי זה קרבן אם אוכל כבר זו, ואכלה, חייב בנזיר ובקרבתו, שהכשרים פעמים נודרים בנזיר לאפרושי מאיסור. ומתנבדים בקרבן שמביאים קרבנם לפתח העזרה ומקדישין אותה שם כדי שלא יבואו בה לידי מכשול. ונדרה היא כשיאמר הרי זו. ונדר הרי עלי. לפיכך הכשרים מתנבדים אבל אינם נודרים, כי היכי דלא ליתו לידי תקלה: **ב קונם קונח קונס הרי אלו כנויין לקרבן**. לשונות של גוים הם, ויש מהם מי שקורא לקרבן כך ויש מי שקורא כך, ובכל לשון שיאמר מאלו הוא מתפייס בקרבן: **נדר במוטא**. כלומר נשבע במוטא, והוא כינוי של מומתא, שהיא שבועה בלשון תרגום: **ג לחולין שאוכל לך**. הלמ"ד נקודה פתח, ומשמע לא חולין יהיה מה שאוכל לך אלא קודש: **לא בשר**. יהיה, אלא פסול. והיינו קדשים דשייך בהו כשרות ופסלות: **לא דכי**. לא מותר. כמו אייל קמצא דכן, בע"ז | דף ל"ז. ואע"ג דלשון מותר ואסור שייך נמי גבי נבלה וטרפה ואנן קיי"ל שאין מתפייסין אלא בדבר הנידר והנידב, הואיל ויש במשמעות מותר גם בקדשים, הא תנן סתם נדרים להחמיר, דכיון דדעתו להתפייסו בנדר אמרינן על דבר הנידר נתכוין: **טהור**. אם אמר לא טהור מה שאוכל לך: **טמא נותר פיגול**. אם אמר טמא מה

בנזיר ובקרבתו ושבועה. כנדרי כשרים, לא אמר כלום. כנדרותם, נדר בנזיר ובקרבתו: **ב האומר לתברו, קונם קונח, קונס, הרי אלו כנויין לקרבן. חרק חרף, חרף, הרי אלו כנויין לתרם. נזיק נזית, פזית, הרי אלו כנויין לנזירות. שבוטה שקוקה, נדר במוטא. הרי אלו כנויין לשבועה: ג האומר לא חלין לא אכל לך, לא כשר, ולא דכי, טהור, וטמא, נותר,**

a sacrifice, or, “May it be] as *notar* [that which I eat of yours],” or “*pigul*,” he is forbidden [to eat anything of his fellow's]. “As the lamb [of the daily sacrifice],” “As the Temple sheds of cattle or wood,” “As the wood [on the altar],” “As the fire-offerings [on the altar],” “As the altar,” “As the Temple,” “As [offerings which are eaten in] Yerushalayim,” [or] if a person vowed by any of the altar vessels [i.e., “May what I eat of yours be as the altar vessels” —

and thereby, forbidden]; even though he did not mention *korban*, it is as if he vowed by *korban*. Rabbi Yehudah says, He who says “Yerushalayim” [and not “ke-Yerushalayim,” i.e., as Jerusalem], has said nothing. (4) If a person says [to his fellow], “*Korban* [that which I might eat of yours],” [or] “Burnt-offering,” [or] “Meal-offering,” [or] “Sin-offering,” [or] “Thanks giving-offering,” [or] “Peace-offering [that which I might eat of yours,” he is forbidden [from eating anything of his fellow's]. Rabbi Yehudah permits [since he did not say, “As a sacrifice, his intention was I swear on the life of the *korban*.” If he says.] “the *korban*,” [or] “as a *korban*,” [or] “*korban*, that which I might eat of yours,” he is forbidden. “For a *korban* that which I might not eat of yours,” Rabbi Meir forbids [him. Rabbi Meir interprets his words as meaning, your food is as a *korban* and therefore I may not partake of it]. If a person says to his fellow, “*Konam* be my mouth speaking with you,” [or] “my hands working for you,” [or] “my feet walking with you,” he is forbidden [according to the terms of his vow, since he mentions a specific part of the

בנו עובדיה מברטנורא

שאוכל לך, וכן כולם. אסור, שכל אלו דברים הנוהגים בקדשים הם: **כאימרא**. כשה של קרבן: **כדירים**. כלשכת העצים או כלשכת הטלאים: **כעצים**. כגזרי עצים של מערכה: **כאישים**. כקרבנות שעל האש: **כמזבח**. כקרבנות שעל גבי המזבח: **כהיכל**. כקרבנות שבהיכל: **כירושלים**. כקרבנות שבירושלים. פירוש אחר. כחומות ירושלים, דקסבר שחומות ירושלים משיירי הלשכה קא אתו: **באחד מכל משמשי המזבח**. כגון מזלגות מזוקות ומחנות. אם אמר כמזלגות שאוכל לך, או כמזוקות שאוכל לך, וכן כולם, אף על פי שלא הזכיר קרבן, הרי זה כנודר בקרבן: **רבי יהודה אומר האומר ירושלים**. בלא כ"ף, לא אמר כלום. ות"ק פליג עליה. ואין הלכה כרבי יהודה: **ד האומר קרבן עולה מנחה חטאת תודה ושלמים**. כל הני קרבנות חובה הם ותודה נמי דמיא לחובה, דארבעה צריכין להודות, וסלקא דעתך אמינא דאין זה נודר בדבר הנדור: **ורבי יהודה מתיר**. משום דאמרן בלא כ"ף דמי לנשבע בחיי הקרבן ובחיי העולה ואין כאן לא נדר ולא שבועה. ורישא אשמועינן דפליג ת"ק עליה דר' יהודה אפילו בירושלים אם הזכירה בלא כ"ף ואמר דהוי נדר. וסיפא אשמועינן דפליג רבי יהודה עליה דת"ק אפילו בקרבן עולה ומנחה וכו' כשהזכירן בלא כ"ף דלא הוי נדר: **קרבן הקרבן בקרבן שאוכל לך אסור**. אע"ג דכל הני שמעינן לה כבר, הקרבן איצטריכא ליה, דסלקא דעתך אמינא בחיי הקרבן קאמר. והא דתנן לקמן בפרק ב' הקרבן שאוכל לך מותר, התם הא קרבן קאמר, דמשמע חיי קרבן: **לקרבן לא אוכל לך רבי מאיר אסור**. דנעשה כאומר לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך. ואין הלכה כרבי מאיר: **קונם פי מדבר עמך**. ואע"ג דאין נדרים חלים על דבר שאין בו ממש ודבור אין בו ממש, מ"מ כשאמר קונם פי מדבר עמך אסר הפה מלדבר והפה דבר שיש בו ממש הוא. וכן יאסרו ידי למעשיהם, ורגלי להלכות, וכל כיוצא בזה:

body e.g., “my mouth,” however, if he said

אסור:

“*Konam* be my speech to you” he would not

be forbidden to speak to him, because actions are not physical, and only physical items can be forbidden by vows].

Gemara Nedarim 7b

גמרא נדרים דף ו:

Rabbi Chanin said in Rav's name, If a person hears his fellow man utter God's name in vain, he must place him under a ban; otherwise he himself must be [i.e., deserves to be] under a ban, because the unnecessary utterance of the Divine Name always leads to poverty, and poverty is likened to death, as it is written, “[And the Lord said to Moshe in Midian, Go, return to Egypt]. For all the men are dead [which sought your life];” (Exodus 4:19) [these men are Datan and Aviram, who had been reduced to poverty], and it was taught, Wherever the Sages cast their eyes [in disapproval], death or poverty has resulted. Rabbi Abba said: I was standing in the presence of Rav Huna, when he heard a woman utter God's name in vain. Thereupon he banned her, but immediately lifted the ban in her presence. This proves three things: (a) The one who hears his fellow man utter the Divine

אמר רבי חנין אמר רב: השומע הזכרת השם מפי חברו צריך לנדותו ואם לא נדחו הוא עצמו יהא בנדוי. שכל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניית מצויה ועניית כמיתה שנאמר (שמות ד) כי מתו כל האנשים. ותניא: כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עני. אמר רבי אבא: הוה קאמינא קמיה דרב הונא שמעה להך אתתא דאפקה הזכרת השם לבטלה שמתה ושרא לה לאלתר באפה שמע מינה תלת שמע מינה השומע הזכרת השם מפי חברו צריך לנדותו. ושמע מינה נדחו בפניו אין מתיר לו אלא בפניו. ושמע מינה אין בין נדוי להפרה ולא כלום. אמר רב גידל אמר רב תלמיד חכם מנדה לעצמו ומפר לעצמו פשיטא מהו דתימא אין חבושמתיר עצמו מבית האסורין. קא משמע לן היכי דמי כי הא דמר זוטרא חסידא כי מתייב בר בי רב שמתא משמית נפשה ברישא והדר משמית בר בי רב וכי עייל שרי לנפשה והדר שרי לה. ואמר רב גידל אמר רב: מנין שנשבועין לקיים את המצוה. שנאמר (תהילים קיט) נשבועתי ואקיימה לשמור משפטי צדקה. והלא משבע ועומד

Name unnecessarily must excommunicate him; (b) if [a Rabbi] bans a person in his presence, the ban must be lifted in his presence too; (c) no time need elapse between the imposition and the lifting of a ban. Rav Gidel said in Rav's name: A scholar may utter a ban against himself, and lift it himself. [Question:] But is this not obvious? [Answer:] I would think that a prisoner cannot free himself from prison; therefore, we are taught otherwise. Now, how can such a thing occur? As in the case of Mar Zutra Chasida [the pious], when a disciple incurred the ban [*shamta*]. [Mar Zutra] first excommunicated himself and then the disciple [to protect his disciple's honor]. On arriving home, he lifted the ban from himself and then from the disciple. Rav Gidel also said in Rav's name: From where do we know that an oath may be taken to fulfill a precept? From the verse, “I have sworn, and I will perform it, that I will keep your righteous judgments.” (Psalms 119:106) [Question:] But is he not under a perpetual oath from Mount Sinai [and an oath cannot be valid where he is already bound under oath]? [Answer:] Rather, what he [Rav Gidel] teaches us, is that one may stimulate himself. Rav Gidel also said in Rav's name: He who says, “I will rise early to study this chapter or this tractate,” has vowed a great vow to the God of Israel.

[Question:] But he is under a perpetual oath from Mount Sinai, and one oath cannot fall upon another [i.e., an oath is not valid when taken in regard to something already covered by an oath]? Then [again], if he informs us that a person may thus stimulate himself, it is identical with Rav Gidel's first statement [and is therefore unnecessary]? [Answer:] This is what Rav Gidel teaches: The oath is binding, since one can free [i.e., acquit] himself by the reading of the *Shema* morning and evening [thereby fulfilling the oath regarding Torah study] therefore the second oath is valid. Rav Yose said: If one was placed under a ban in a dream, ten persons are necessary for lifting the ban. They must have studied *halachah*; but if they had only learnt [Mishnah], they cannot lift

the ban; but if those who have studied *halachah* are unavailable, then even those who have only learnt [Mishnah], but have not studied *halachah*, will do. But if even these, are unavailable, let him go and sit at the crossroads, and extend greetings to ten men, until he finds ten men who have studied *halachah*. Ravina asked Rav Ashei: If he knew [in his dream] the person who placed him under a ban, can this person lift the ban? He answered, He might have been appointed [God's] messenger to ban him, but not to revoke it. Rav Acha asked Rav Ashei: What if a ban on him was both imposed and lifted in his dream? He said to him, Just as grain is impossible without straw so there is no dream without meaningless matter [i.e., it is possible that the ban was not lifted].

זוהר אמור דף קא עב

לרעיא דבעא לאעברא עאני בחד נהרא אעבר ואכא לקמרגא ליה בעאניה רעיא הנה חכים אמר מאי אעביד דבעוד דאנא אעבר למקיא יקמרג הוא בעאני זקף עיניו וחקא בין עאנא חד תישא מאלין תישי ברא דהוה רב ותקיף אמר אשדינדא לקבליה ובעוד דמקמרגי דא ברא אעבר לכל עאנא וישתובון מניה. כך קדשא בריך הוא אמר ודאי הא תישא חד רב ותקיף ואלים אשדי לקבליה ובעוד דהוא ישתדל ביה יעברון בני ולא ישתכח קמגור לגביהו מיד (איוב א) ויאמר יי אל השטן השמת לבך עד דקדשא בריך הוא וזוג להו בחדא דכתיב הנו בידיד. בעוד דהוא אשתדל ביה שביק לון לישראל ולא אשתכח קמגורא לגביהו אוף הכא בהאי יומא דלמורא זמין לאללא ארעא ובעינא לשדרא לקבליה במה דיתעסק (כנונא דיליה) ובעוד דאיהו אשתדל ביה שביק לון לישראל ומתלא אמרי לולוזלא דבי מלכא הב ליה זעיר חמרא וישבחה קמי מלכא ואי לאו יימא למלכא מלה בישא לזמנין נטליון לה לההיא מלה אלעי דבי מלכא ומלכא עביר דינא בגניה. רבי יצחק אמר לשמיא דקאים קמי מלכא הב ליה חמרא ולבתר אימא ליה ואחזי ליה כל אנון טעון דעבדת וכל אנון בישין והוא ייתי וישבחה וימא דלא ישתכח בעלמא כותהך אוף הכא הוא קאים דלמורא תדיר קמי מלכא ישראל יתבין

מהר סיני הוא אלא הא קא משמע לן דשרי לה לאיניש לזרוני נפשה. ואמר רב גידל אמר רב: האומר אשכים ואשנה פרק זה, אשנה מסכתא זו, גדר גדול גדר לאלהי ישראל. והלא משבע ועומד הוא ואין שבועה חלה על שבועה. מאי קמשמע לן דאפלו זרוני בעלמא הינו דרב גידל קמיינתא הא קא משמע לן כיון דאי בעי פטר נפשה בקריעת שמע שחרית וערבית משום הכי חייל שבועה עליה. אמר רב יוסי: גדוהו בחלום, צריך עשרה בני אדם להתיר לו. והוא דתנו הלכתא, אבל מתנו ולא תנו לא ואי ליכא דתנו הלכתא אפלו מתנו ולא תנו. ואי ליכא לזיל וליתבי אפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי עשרה עד דמקלעי לה עשרה דגמרי הלכתא. אמר לה רבינא לרב אשי: דע מאן שמתיה מהו דלישרי לה. אמר לה לשמותיה שויה שלח למשרי בחלמיה. מאי אמר לו: כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים:

לִיהָ הָאֵי דוֹרוֹן וּבִהָאֵי דוֹרוֹן פִּתְקָא מְכַל בִּישׁוּן וּמְכַל מַעֲוֹן וּמְכַל חוּבִין דְּעֵבְרוּ יִשְׂרָאֵל וְהוּא אַתְּעָ וּמִשְׁבַּח לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וְאַתְּעֵבִיד כְּנִגְנִירָא עֲלֵיהּ וְקִדְשָׁא בְרִידָה הוּא אֶהְרֵר כְּלָהּוּ לְרִישָׁא דְּבִישׁוּ דְּעַמּוּיָה בְּגוֹן דְּכַתִּיב (מְשַׁלִּי כִּיָּה) כִּי גִחְלִים אֶתְהָ חוּתְהָ עַל רֵאשׁוּ:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Teshuvah, Page 30

שערי תשובה דף ל עב

The Sages, of blessed memory, said that whoever is honored at a level befitting someone who knows two tractates, yet knows only one, must tell them, "I know only one." All the more so is it forbidden to lie and to boast, saying that one has learned much. Children do not lie when they tell about things that they heard or relate incidents that happened, but they alter details at will, because it does not harm anyone or because they get some small pleasure from their falsehoods, even though they do not benefit materially by it. Our Rabbis said that this, too, is forbidden, as it says, "They have taught their tongues to speak falsehood." (Jeremiah 9:4) But their punishment is not as severe as that of those

אָמְרוּ וְזָכוּנָם לְבִרְכָה, כִּי מִי שֶׁמְכַבְּדִים אוֹתוֹ בְּמִדְרָגוֹת הַכְּבוֹד הָרְאוּיֹת לְתַת לְמִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שְׁתֵּי מִסְכַּחְתוֹת וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ זוּלָתֵי אַחַת. עָלָיו שְׂיֵאמֶר לָהֶם אַחֲרַת לְבִדָּה אֲנִי יוֹדֵעַ, כָּל שֶׁפֶן כִּי אֲסוּר לְכַזֵּב וּלְהַתְפַּאֵר לֵאמֹר שֶׁמַּעֲנֵנוּ בְּאַלְהָ רַבּוֹת. בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ בְּסִפּוּר דְּבָרִים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ וְהִגִּדְתָּ מֵאוֹרְעוֹת, אֲבָל יִחְלִיפוּ דְּבָרִים עַל אוֹדוֹת חִפְצֵיהֶם מֵאִין הַפְּסוּד לְאָדָם בְּדָבָר אוֹ כִּמְעַט הִנְאָה בְּשִׁקְרוֹתָם אַף עַל פִּי שְׂאִינָם מְרוּיָחִים מִמּוֹן בְּכָף. וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ כִּי גַם זֶה אֲסוּר הוּא שְׂנֵאמֶר (ירמיה ט) לְמַדּוֹ לְשׁוֹנֵם דְּבַר שִׁקְרָא אֶרְ אֵין עֲנָשׁ כְּעֲנָשׁ הַמְשַׁקְרִים לְלֹא דְּבַר אֲשֶׁר זָכְרָנוּ עֲנִינָם:

who lie for no reason at all, whom we have discussed above.

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 6

הרמב"ם הלכות ברכות פרק ו

(1) Any water with which work was done has become waste water and is unfit for hand washing. How so? Drawn water with which dishes were washed, or in which someone soaked his bread, or the like, whether it is in vessels or in the ground, is unfit for hand washing. If it was used for washing vessels that were already washed or new vessels, it has not become unfit. Water in which a baker immerses bagels is unfit, but the [remaining]

א כֹּל מַיִם שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה נֵעֲשׂוּ שׁוֹפְכִין וּפְסוּלִין לְנִטְיַלַת יָדִים. כִּי צַד מַיִם שֶׁאֻבְּיָן שֶׁהִדִּיחַ בָּהֶן כְּלִים אוֹ שֶׁשָּׂרָה בָּהֶן פִּתּוֹ וְכִיּוּצָא בְּזֶה בֵּין בְּכִלִּים בֵּין בְּקַרְקָעוֹת פְּסוּלִין לְנִטְיַלַת יָדִים. הִדִּיחַ בָּהֶן כְּלִים מִדְּחִין אוֹ חֲדָשִׁים לֹא פְּסָלָן. מַיִם שֶׁהִנְחִיתוּם מִטֵּבַל בָּהֶן אֶת הַכְּעֵכִים פְּסוּלִין. וְשֶׁהוּא חוֹפֵן מִתּוֹן בְּשַׁעַת לִישָׁה בְּשָׂרִים שֶׁהִמִּים שֶׁבְּחַפְּנֵי הֶן שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהֶן מְלָאכָה. אֲבָל הַמַּיִם שֶׁחֹפֵן מֵהֶם הָרִי הֵם בְּכִשְׂרוֹתָן;

water from which he scooped up while kneading is acceptable, because only the water scooped in his hands has had work done with it, but the water from which he scooped it remains in an

acceptable state. (2) And any water that has become unfit for a dog to drink: for example, if it is so bitter, brackish, turbid, or malodorous that a dog would not drink it — then if it is in vessels, it is unfit for the washing of hands. If it is in the ground [i.e., a *mikvah* — ritual bath], it is fit for immersing [the hands]. The [water of the] hot springs of Tiberias, if in its original place, one may immerse his hands in it. But if one took from it in a vessel or channeled it in a pipe to another place, one may not wash from it, neither the washing before the meal nor the washing after, because it is unfit for an animal to drink.

ב וְכֹל מַיִם שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְׁתִּית כָּלֵב כְּגוֹן שֶׁהָיוּ מְרִים אוּ מְלוּחִים אוּ עֲכוּרִין אוּ רִיחַ רַע עַד שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה מֵהֶן הַכָּלֵב בְּכֵלִים פְּסוּלִין לְנִטְיֹלַת יָדָיִם. וּבְקַרְקָעוֹת בְּשָׂרִים לְהִטְבִּיל. חֲמֵי טְבְּרִיאָה בְּמִקּוֹמָן מִטְּבִילִין בָּהֶם אֶת הַיָּדַיִם אֲבָל אִם נִטַּל מֵהֶן בְּכֵלִי אוּ שֶׁהִפְלִיג מֵהֶן אִמְדָּה לְמִקּוֹם אַחֵר אֵין נוֹטְלִין מֵהֶם לֹא רֵאשׁוּנִים וְלֹא אַחֲרוֹנִים מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְשִׁתִּית בְּהֵמָה:

VAYEILECH FOR WEDNESDAY

וילך ליום רביעי

TORAH

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה הֲאֵת אֲתָּ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וַיִּקְוֶם עִמָּא הַדִּין וַיִּטְעֵי בְּתַר טְעוֹת עַמִּמִּי אֲרַעֲא דִי הוּא עַל תַּמָּן בִּינֵיהוֹן וַיִּשְׁבְּקוֹן דְּחַלְתֵּי וַיִּשְׁנֹן יֵת קְנִמִּי דִי גִזְרִית עֲמֵהוֹן: יז וַיִּתְקוֹף רִגְזִי בְּהוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא וְאַרְחֻקְנֹן וְאֶסְלַק שְׁכֻנְתִּי מִנְהוֹן וַיִּהוֹן לְמַבְזֵי וַיִּעְרַעַן יְתְהוֹן בִּישָׁן סִגְיָאן וְעָקֹן וַיִּימַר בְּיוֹמָא הַהוּא הֲלֹא מִדְּלִית

טז וַיֹּאמֶר יְדוּהָ אֵל־מֹשֶׁה הֲנֶךָ שׁוֹכֵב עִם־ אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזוֹנָה וְאַחֲרֵי וְאֱלֹהֵי נֹכַר־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בְּא־שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וְעִזְבֹנִי וְהִפָּר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ: יז וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַיּוֹם־הַהוּא וְעִזְבֹתִים וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי מֵהֶם וְהָיָה לְאֹכֵל וּמִצָּאָהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וַאֲמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא

(16) And the Lord said to Moshe: Behold, you are [about to] lie with your forefathers, and this nation will rise up and stray after deities of the nations of the land, into which they are coming. And they will abandon Me and violate My covenant which I made with them. (17) And My fury will rage against them on that day, and I shall abandon them and hide My face from them, and they will be consumed. And they will encounter many evils and troubles, and they will say on that day: It must be because our God is no longer among us, that

RASHI

רש"י

(15) נֹכַר הָאָרֶץ — means: [The deities of] the nations of the land. (17) [And I shall...] hide

(טז) נֹכַר הָאָרֶץ. גִּזְיֵי הָאָרֶץ: (יז) וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי. כְּמוֹ

My face — as though I do not see their distress.